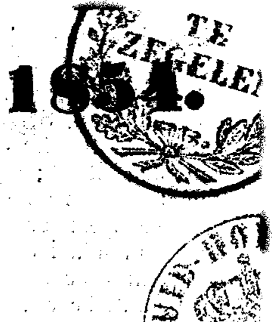
N°. 372. # DE GRONDWET. 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

ZATURDAG 5 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Naar het schijnt heeft de heer VAN HEIDEN REINESTEIN het zinledige van zijn amendement, betrekkelijk het vraagstuk der emancipatie, ingezien. Wij vernemen althans heden, dat die heer zijn niets beteekenend amendement heeft ingetrokken en daarvoor in de plaats gesteld het volgende:

»Tusschen artt. 117 en 118 een nieuw art. 118 te plaatsen, luidende als volgt:
»De slaven worden vrij verklaard.
»De tijd wanneer en de wijze en voorwaarden waarop, worden bij algemeene verordening geregeld.«
Art. 118 wordt 119.
Art. 119 nieuw 120, te lezen als volgt:
»De regten en verpligtingen der meesters, ten aanzien der in Nederlandsch Indie aanwezige slaven, tot op het tijdstip dat de bepaling van art. 118 zal zijn ten uitvoer gelegd, worden bij algemeene verordening geregeld.«

Dit nieuwe voorstel omvat eene merkbare verbetering; liever nogtans lazen wij, ook omdat het beter wetstijl is: »De slaven zijn vrij«, zoo als de heer VAN HOËVELL voorstelt.

De invoeging in art. 119 *»tot op het tijdstip dat de bepaling van art. 118 zal zijn ten uitvoer gelegd«*, blijven wij ten eenemale overbodig achten; want het zal wel van zelf spreken, dat zoodra de slaven zijn vrij verklaard en er dus geene slaven meer bestaan, er ook geene meesters kunnen zijn, die regten en verpligtingen, ten aanzien van slaven, kunnen doen gelden of moeten nakomen.

De intrekking van het zinledige amendement, doet ons genoegen: en het zou ons aangenaam zijn, indien het nieuw voorgestelde werd aangenomen, ingeval het voorstel van den heer v. HOËVELL mogt worden verworpen. Het is ons ten eenemale onverschillig van welke zijde eene goede zaak voortkomt; wij ondersteunen het goede waar wij het vinden. Om evenwel iets goeds bij deze Kamer tot stand te brengen, schijnt het noodig, dat het kome van de »tegenovergestelde rigting«; wij zien anders geene reden, waarom de heer VAN HEIDEN de eer van het voorstel, thans nagenoeg van gelijke strekking, aan den heer VAN HOËVELL tracht te ontnemen.

In *de Nederlander* van heden lezen wij de volgende regelen:

»De beraadslaging over het *Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch Indie*, welke de Kamer sedert vele dagen bezig houdt, heeft bereids tot niet onbelangrijke uitkomsten geleid.
»De wisseling van gedachten, ofschoon in den regel slechts tusschen weinigen gevoerd, verspreidt over vele zaken helderder licht.
»Op enkele punten zijn werkelijk verbeteringen aangebragt; na algemeen overleg in de bepalingen, welke ter behandeling overblijven (niet het minst in die betrekkelijk drukpers, Slavernij en Godsdienst), tot de opheffing leiden van, in ons oog, gewigtige bezwaren.«

Het schijnt ons toe, dat het »helderder licht«, door de wisseling van gedachten over het Indisch regeringsreglement gevoerd, alleen gestrekt heeft om duidelijk aan te toonen, dat de Kamer over vele quaestiën beslist heeft *ex tripode*, zonder dat zij kan geacht worden in staat te zijn geweest een bepaald oordeel te vellen over zoo vele gewigtige vraagstukken, die de deskundigen onderling nog in merkbaar geschil houden.

Wat den wensch van *de Nederlander* aangaat: het zou ons aangenaam geweest zijn, bijaldien men had kunnen goedvinden op te noemen: *welke* de »gewigtige bezwaren« zijn, die de anti-revolutionairen hebben tegen de nog ter behandeling overgebleven, bepalingen, *vooral* in die betrekkelijk de drukpers, slavernij en godsdienst, volgens hen, zal behooren veranderd te worden.

Men zou dan tot de wetenschap kunnen geraken, wanneer de »gewigtige bezwaren« *niet* opgeheven worden, bij de eindstemming over de wet de anti-revolutionnairen zich zelven gelijk zullen blijven.

Zoo onbestemd als nu de bezwaren worden opgesomd, zal, vreezen wij, bij het Indisch Reglement de herhaling vertoond worden van 't geen bij de wet op de kerkgenootschappen is gezien; namelijk: *tegen* spreken en *voor* stemmen.

De uitleg, dien de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* aan zijne homologatie op de bedreigingen der *Amsterdamsche Courant*, nu in de laatste plaats heeft gegeven, schijnt ook de *Arnhemsche Courant* niet te bevredigen. In een artikel, dat zij aan dit onderwerp wijdt, lezen wij o. a. het volgende:

De *Amsterdamsche Courant*, die het eerste dien aanval tegen den Koning heeft gerigt, blijft het stilzwijgen bewaren, en poogt zelfs niet den indruk harer woorden weg te nemen. De *Haagsche Nieuwsbode* schijnt het onvoegzame, neen, het misdadige der aantijging te hebben gevoeld en waagt ten minste eene poging in haar nommer van 2 dezer om er eene wending aan te geven. Zij schrijft: »Het zij ons alleen geoorloofd met een enkel woord te doen opmerken, dat eene verandering der Grondwet (aangenomen dat zij bij meerdere woeling der partijen, onvermijdelijk zoude kunnen worden) daarom nog geen *coup d'état* is te noemen. Onze verschillende Grondwetten, door het vorstelijk gezag en de volksvertegenwoordigers achtereenvolgens bezworen, van 1815 tot 1848 inbegrepen, hebben allen de mogelijkheid van herziening toegelaten, en daartoe den weg aangewezen. Met inachtneming harer bepalingen op dat stuk, kan die herziening ten allen tijde ondernomen of voorgesteld worden.«

Wij doen gaarne hulde aan de *'s G. N.* om den indruk van het gezegde weg te nemen; maar twijfelen of dit doel op die wijze wordt bereikt. Wil men nu de zaak voorstellen, alsof er alleen sprake ware geweest van eene wijziging onzer instellingen *langs grondwettigen weg* — dan heeft men zich belagchelijk gemaakt door dit als een middel van bedreiging te willen bezigen tegen eene eventuële *meerderheid* der Tweede Kamer, en gaf men ten onregte op, dat in het gegeven geval onze instellingen *gevaar* zouden loopen. Een voorstel tot herziening der Grondwet toch, moet *door de wet* worden bekrachtigd, en wordt achtervolgd door eene ontbinding der Staten-Generaal, terwijl de nieuw benoemde kamers slechts met eene meerderheid van twee derde der stemmen het voorstel kunnen aannemen. Het bewandelen van dien wettelijken weg kan niets dreigends hebben voor eene meerderheid in de Tweede Kamer: niets dreigends voor eene partij, die, zoo als mede uit de jongste verkiezingen blijkt, geen beroep op de natie behoeft te schromen, maar daardoor veeleer in kracht zou winnen. In dien zin is het eene even *ijdele* en *belagchelijke* bedreiging — als zij in anderen zin *grievend en beleedigend voor het hoofd van den Staat*, en zelfs *misdadig* was. De *Haagsche Nieuwsbode* heeft de keus.

Wij meenden met duidelijke woorden in de *Amsterdamsche Courant* en de *Nieuwsbode* gelezen te hebben, dat, zoo het bovendrijven der constitutionele partij en hare te strenge eischen een ministerie Thorbecke noodig mogten maken — dan veeleer tot een *coup d'état* zou worden overgegaan; althans, dat in dat geval onze Grondwet *gevaar zou loopen!*

Wij voor ons strijden niet voor een ministerie Thorbecke, maar voor constitutionele beginselen; evenwel houden wij ons verzekerd en achten het pligtmatig, vooral voor ministeriële bladen, door gelijke verzekering de natie gerustheid in te boezemen, dat, *zoo 's lands belang dit eischt*, Z. M. niet aarzelen zal op nieuw de leiding der regering aan Thorbecke op te dragen, al ware het dat Z. M. daarbij *persoonlijke* sympathien aan het algemeene welzijn moet ten offer brengen. Elke andere veronderstelling is in-constitutionneel.

Alsnog wachten wij, met *de Arnhemsche Courant* en *de Tijd*, eene regtvaardiging van de zijde der *Amsterdamsche*. Het *Goudsch Kronijkske*, dat vroeger wel eens den coup d'état als zijn geliefdste stokpaardje behandelde en tot verinheemsching aanbeval, beweert ook nog in zijn N°. van gister, dat de artikelen van de *Amsterdamsche Courant* »inderdaad op een aanval »tegen onzen geëerbiedigden Koning uitliepen.«

Wij achten de klagt van *de Nederlander* in n°. 1255 niet geheel ongegrond:

»Het voorstel omtrent de *bijzondere scholen* is nu door de verwerping eene *afgedane zaak.*
»Er is evenwel nog menig punt dat zich daaraan hecht en hetwelk op die wijs niet afgedaan wordt; hetwelk juist door de verwerping *onafgedaan* blijft.
»Zullen nu de ouders te Zalt-Bommel, uit aanmerking van het *financieel* belang der stadsschool, worden genoodzaakt de kinderen te brengen onder de leiding van een openbaren onderwijzer, in wien als *opvoeder* door hen geen vertrouwen gesteld wordt.
»Zullen de ouders te Uithuizen, omdat het plaatselijk bestuur en de Gedeputeerde Staten het openbaar onderwijs christelijk genoeg achten, de kinderen moeten zenden naar eene school, die tot eene *Groninger gezindheidsschool* gemaakt is?
»Mag op de openbare school *volgens de wet van* 1806, Bijbel en Volkshistorie worden ter zijde gesteld?
»En wanneer dit *tegen de wet* geschiedt, moet dan tevens het misbruik tot *gewetensdwang* van een Besluit hetgeen ter bescherming van *gewetensvrijheid* zou verstrekken, nog langer worden geduld?
»Zou tegemoetkoming, nu twaalf jaren met het oog, niet enkel op hetgeen de Grondwet van 1848 belooft, maar ook op hetgeen de Grondwet van 1815 gewild en bedoeld heeft, *ontijdig* geweest zijn?«

Evenwel zij het ons vergund ten aanzien van die vragen op te merken:

De vrijheid der *bijzondere* scholen bleef, *ook na de aanneming van het voorstel*, afhankelijk van de bijzondere sympathie of antipathie des Ministers, om een besluit van weigering te schorsen of te vernietigen *in het algemeen belang.*

Het scheen voor de rigting, die door de anti-revolutionaire partij werd ondersteund, bewaard, om af te wijken van het spoor, dat door het vorig Ministerie was gebaand; het is aan het hoofd der anti-revolutionnaire partij niet mogen gelukken, om die afwijking te verhoeden, daar zij tot »eene tegenovergestelde rigting« de eerste impulsie gaf.

De belanghebbenden te Zalt-Bommel en te Uithuizen, of liever, de voorstanders der *bijzondere* scholen hebben *uit dien hoofde* weinig verpligting aan den heer GROEN; en het is ook hier weder bewaarheid: *»un sage ennemi vaut mieux q'un imprudent ami.«*

De valsche plooi, dien de vrijheid van onderwijs door de revelatien der »tegenwoordige rigting« heeft gekregen, zal, naar wij vreezen, niet zonder invloed blijven op de *regeling* van het onderwijs en een aaneengesloten getal stemmen zou de rigting der »invallende gedachten« kunnen doen triumferen.

Van deze Kamer is uitvoering van de Grondwet slechts te verwachten in reactionairen zin.

Zal *de vernieuwde Kamer* van milder geest doordrongen zijn?

Men schijnt het te vreezen.

Wilt ge voorbeelden? Let op den spoed, om nog door deze Kamer, als met stoom, wetsontwerpen te doen aannemen. Slaat het oog op het oordeel der ministeriële bladen over den afloop der verkiezingen.

En als eenmaal de klagt algemeen wordt en *gewetensdwang* niet slechts in naam, maar inderdaad heerscht, dan zal menigeen nog denken aan de houding der anti-revolutionaire partij in April 1853.

Het zwaard, waarmede men het vorig Ministerie bestreed, wordt thans reeds tegen de bestrijders gekeerd.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Den 29sten, ten half negen uur des morgens heeft Espartero, zoo als reeds vroeger gemeld was, zijn intogt in Madrid gedaan. Deze intogt had plaats onder de uitbundigste blijken van geestdrift. De geheele bevolking van Madrid was zamengestroomd om den man te ontvangen, die de constitutionnele beweging als het ware vertegenwoordigt. De generaal San Miguel was hem te gemoet gegaan. Des avonds werd O'Donnell verwacht en de bevolking was op nieuw de poorten uitgestroomd om hem te ontvangen. Den volgenden dag werden de generaals Serrano en Messina verwacht aan het hoofd van de troepen onder bevel van O'Donnell.

Volgens telegrafische depêches bestaat het Spaansche kabinet uit de volgende mannen: de hertog van Victoria, president van den Raad; de generaal O'Donnell, minister van Oorlog: Don José Alonso, Justitie, Don Francisco Lujan, openbare werken, Don Francisco Santa-Cruz,

binnenlandsche zaken, Don Jose Manuel Mollaro, finantien, generaal Allende Y Sallazar marine. Don Joaquin Pacheco, buitenlandsche zaken, O'Donnell en San Miguel zijn tot maarschalken, Serrano tot kapiteit-generaal van Andalusie benoemd. De heer Pacheco was reeds in 1847 president van den Raad; hij en Don José Alonzo behooren tot de gematigde progressisten. Don Francisco Lujan is reeds vroeger minister van openbare werken geweest; hij is een oud officier van de genie en een zeer liberaal en constitutionneel man. De markies de Santa-Cruz heeft weinige politieke antecedenten; hij is een gematigd progressist en bezit grooten invloed. Van den heer Mollaro, den nieuwen minister van finantiën, heeft men nooit vroeger hooren spreken. Welligt heeft de telegraaf een verkeerden naam overgebragt.

Het blijkt ook hieruit, dat de progressisten en de gematigde liberalen, zich in Spanje aaneengesloten hebben. Dit is inderdaad een waarborg voor de toekomst. Sedert de afkondiging van de proclamatiën, die wij vroeger hebben medegedeeld, wordt de Koningin, wanneer zij zich vertoont, met de levendigste blijken van geestdrift ontvangen.

Het feit wordt van verschillende kanten bevestigd, dat de Russen eene achterwaartsche beweging maken. Het is evenwel onbekend tot waar en waarom die geschied is. Daaromtrent werden allerlei gissingen vooropgezet. De Fransche *Moniteur* beweert, dat deze beweging slechts een middel is om alles in het onzekere te laten, en dat het doel is om de Mogendheden te verschalken, andere weder willen, dat dit gebeurt om Oostenrijk bepaaldelijk te beletten, om zich bij de Westersche mogendheden aan te sluiten, en dat de Russen de Vorstendommen geheel zullen ontruimen, weder anderen betwijfelen dit laatste, en zien in den terugtogt der Russen niets dan eene krijgskundige beweging. Wij zullen en kunnen ons omtrent al deze meeningen in geene gissingen wagen, en achten het geraden de gebeurtenissen af te wachten. De Fransche *Moniteur* wil, dat de Turken tot Frateschti zijn voortgerukt.

Men wil nog steeds, dat de strijdkrachten der verbondene mogendheden thans tegen de Krim zullen worden aangewend. Brieven uit Konstantinopel tot 22 willen, dat een Fransch corps te Varna zal worden ingescheept, en waarschijnlijk te Kaffa in de Krim, zou landen. Den 28 zou een Engelsch corps vertrekken, dat een aanval op Anapa zou doen. Indien Kaffa en Anapa genomen mogten zijn, dan zou de straat IJeno-Kale en de zee van Azof voor de verbondene vloten openliggen. Men wil, dat de aanval op Sebastopol eerst later zou geschieden.

Intusschen bevindt men zich thans op nieuw in een tijdperk van angstige verwachting, elke dag kan groote gebeurtenissen in het leven roepen, maar kan ook aan de Oostersche quaestie eene wending geven, waardoor de hoop op den vrede op goede gronden zal worden gevestigd.

De inneming van Bomarsund wordt noch bevestigd noch tegengesproken.

De nieuwe Oostenrijksche gezant bij den Zwitserschen Bond, baron von Kubeck, is te Bern aangekomen, en heeft zijne geloofsbrieven overgelegd. Hij heeft verklaard, dat Oostenrijk ten zeerste wenscht het geschil met Zwitserland, dat thans reeds sedert achttien maanden hangende is, ten einde te brengen.

Te Genua heerscht de cholera; de stad wordt door geheele scharen van inwoners verlaten. De overheid doet al het mogelijke om hulp te verleenen. Parma is tengevolge van de laatste onlusten, die aldaar hebben plaats gehad, aan een gestrengen staat van beleg onderworpen. Talrijke Oostenrijksche troepen rukken derwaarts op. De Hertogin regentes en hare Ministers schijnen wel tot toegevendheid over te hellen, maar zij zijn niet in staat om aan den invloed van de Oostenrijksche bevelhebbers weerstand te bieden. Het gerucht was dezer dagen verspreid, dat ook in andere steden van Italie; als Milaan, Brescia, Bologna enz., onlusten waren uitgebarsten.

Deze geruchten hebben zich evenwel niet bevestigd.

De *Baltic* heeft berigten uit New-York tot 22 July aangebragt; zij zijn van geenerlei belang.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG, 4 AUGUSTUS.

De beraadslagingen worden voortgezet over art. 104 van het ontwerp tot vaststelling van het reglement op het beleid der Regering in Ned. Indie.

De MINISTER V. JUSTITIE zegt, dat ofschoon het misschien mogelijk is dat de bepaling, zoo als die lag, te rijmen is met de letter der Grondwet, de Regering echter meent dat die niet overeenstemt met den geest, waarin art. 159 der Grondwet in 1848 tot stand kwam. Gehecht aan die grondwet in den geest, waarin zij is vastgesteld, aarzelt de Regering niet art. 104 van dit Reglement aldus te wijzigen. „De Gouv.-Gen. en luitenant Gouv.-Gen. staan, wegens misdrijven of overtredingen in Nederland te regt; wegens ambtsmisdrijven voor den Hoogen Raad der Nederlanden; wegens andere misdrijven of overtredingen ter plaatse, waar de zetel der Regering in Nederland is gevestigd, voor den regter die naar de Nederlandsche Wetgeving bevoegd is over het onderwerp te oordeelen.”

De heer THORBECKE heeft nu volkomen vrede met het art. Wat met de Grondwet strijdig was, is nu uit het art. weggelaten; en hij trekt dus zijn amend. in.

Art. 104 wordt aldus gewijzigd aangenomen, alsmede de artt. 105, 106 en 107 VIde hoofdstuk. — Van de ingezetenen. — Art. 108. Dit art. luidt aldus: „Met uitzondering van de personen van 's Rijks wege naar Nederlandsch Indie gezonden, mag niemand zich van elders aldaar vestigen, zonder schriftelijks vergunning, op Java en Madura van den Gouverneur-Generaal, elders van den hoogsten gewestelijken gezaghebber.

De voorwaarden der toelating van Nederlanders en vreemdelingen worden bij algemeene verordening geregeld.

De heer VAN HOËVELL vraagt: 1°. of het noodig is, na aanneming van het stelsel van politieke uitzetting, dergelijke vergunning te eischen voor personen, die zich in Indie willen vestigen? en 2°. hoedanig of op dit oogenblik de voorwaarden der toelating zijn, vooral met betrekking tot Nederlanders, zoowel hier te lande als in Indie.

De heer SLOET zegt, dat er jaarlijks groote aantallen Chinezen naar den Indischen Archipel verhuizen en dat dit bij de onlusten in China meer en meer zal toenemen. Nu vraagt hij of die Chinezen hoofd voor hoofd daartoe eene schriftelijke vergunning moeten hebben? zoo *niet*, dan verkeeren de Chinezen in gunstiger positie, dan de Nederlanders, volgens dit artikel.

De heer MEEUSSEN zegt, dat er Il. Woensdag eenige onzekerheid is gerezen, naar aanleiding van het antwoord van den Min. van Koloniën, op eene vraag van den heer Rochussen. Z. i. kan de Min. niet bedoelen of volhouden, dat politieke uitzetting kan plaats hebben door intrekking van de acte van vast verblijf, maar daar er in de discussie van Woensdag duisterheid is ontstaan, ondersteunt hij het denkbeeld van den heer van Hoëvell; want anders wordt een eenmaal gegeven waarborg op indirecte wijze illusoir gemaakt, en er zou dus een amend. noodig worden.

De MIN. V. KOL. heeft niet bedoeld de acten van vast verblijf, maar wel de acten van tijdelijke toelating, die alleen tot wederopzeggens toe verleend worden Hij gelooft ook niet dat er voorbeelden bekend zijn van intrekking van acten van vast verblijf. **Nu is het waar dat de intrekking eener acte van tijdelijk verblijf, voor den persoon die het geldt, hetzelfde is als uitzetting, maar de gevallen staan toch niet geheel gelijk. De minister kan niet toestemmen dat art. 108 onnoodig is; het is een noodzakelijk algemeenen regel, opdat men wete op welke voorwaarden men zich in Ned.-Indie kan vestigen. De uitzetting is niet genoeg om in de plaats te treden voor de algemeene regelen voor de vestiging. Het artikel zal geene belemmering zijn, voor de vestiging van Nederlanders.** De vraag is ook aanhangig om de formaliteiten in Nederland nog gevorderd af te schaffen. Overigens staat de Nederlander niet achter bij den vreemdeling, want deze laatste krijgt maar eene acte van tijdelijk en niet van vast verblijf, zoo als de Nederlander. — Op de vraag van den heer Sloet, betrekkelijk de vestiging der Chinezen, antwoordt de minister dat als de vestiging geschiedt op plaatsen onder het onmiddellijk beheer van *ons* gezag, dat dan de vergunning noodig is; maar als het geschiedt op plaatsen, waar de indische vorsten het beheer voeren, daar hangt het af van de overeenkomsten, die door die vorsten met het Gouvernement gesloten zijn.

De heer V. NISPEN wil twee waarborgen tegen de zijdelingsche toepassing van art. 48: 1°. dat aan Nederlanders niet anders dan acten van *vast* verblijf zullen worden uitgereikt; en 2°. dat dit op dezelfde voorwaarden geschiedt als *nu*, namelijk dat ze niet kunnen worden ingetrokken.

De heer MACKAY heeft tegen het artikel geen bezwaar, omdat er algemeene regelen bij algemeene verordeningen zullen worden gesteld en daarbij zullen voorzeker de waarborgen worden opgenomen, die de heer van Nispen heeft opgegeven. Maar hij heeft meer bedenkingen tegen de formaliteiten, die hier te lande bestaan, waardoor de toegang in Indie voor Nederlanders zeer wordt belemmerd, hetgeen hij schadelijk acht in het belang der Nederlandsche industrie en ook voor de vestiging voor Nederlanders in Indie. Hij bepaalt zich echter alleen tot de opmerking en de aanbeveling om er verandering in te brengen.

De heer SLOET vraagt nog: 1o. of ook Nederlanders de vrijheid zullen hebben om in onafhankelijke rijken van de buitenbezittingen, zich zonder vergunning te mogen nederzetten, even als de Chinezen; en 2o. welke waarborgen er zijn dat Gouv.-Gen. in het vervolg aan Nederlanders niet alleen acten van tijdelijk verblijf zal verleenen, die wel kunnen worden ingetrokken.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat we eene wet maken en als men dit artikel aanneemt, men dan al de waarborgen, die tegen het misbruik van politieke uitzettingen zijn verstrekt, geheel uit de hand geeft. Waartoe dient het geheele artikel? Men kan in Indie goede policie-verordeningen en maatregelen nemen, en dan komt het geheele voorschrift niet te pas.

De MINISTER beaamt en waardeert de zorg, hier voor de vestiging van Nederlanders in Indie, maar vraagt of er eenige grond bestaat, dat onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden, de Regering de waarborgen die bestaan, zou willen wegnemen? Er is geen grond voor het vermoeden, dat men zou bepalen, dat ook de acten van vast verblijf tot wederopzeggens toe zullen worden uitgegeven of dat men minder gunstige voorwaarden zal maken dan thans. Ten aanzien der vraag van den heer Mackay, herhaalt Z. Exc., dat er onderzoek aanhangig is of de formaliteiten in Nederland nog noodig zijn. — In antwoord op de eerste vraag van den heer Sloet zegt de Min. dat die heer hem verkeerd heeft verstaan. Hij heeft niet gezegd: „de Chinezen mogen, zonder vergunning, in Indie verblijf houden,” maar wel, „dat hunne toelating afhankelijk is van de overeenkomst met de Indische vorsten.”

De heer ROCHUSSEN gelooft niet, dat ooit ... worden dat de acten van vast verblijf zullen ... getrokken. Hij acht het vraagstuk omtrent de toelating en het verblijf van Chinezen van meer belang; dat is het gewigtigste en moeijelijkste van alles.

De Chinezen zijn tot dus verre althans een onmisbaar element. Ze zijn overal in de Indische maatschappij ... alle bedrijven werkzaam en ondernemend. Het is een ...rig en volhardend volk. Hij is er dus verre van af, ze te willen weren; maar hij gelooft toch, dat aan hunne *vaste* vestiging zekere perken moeten worden gesteld. particulier landbezit neemt op eene onrustbarende ... toe; het wordt, z. i., hoog tijd, dat er maatregelen ...den genomen; hij verlangt ze niet in dit Reglement, ... hij beveelt dit onderwerp bijzonder aan de zorg der Reg... aan.

De heer VAN NISPEN stelt nu als amend. voor, ... nieuwe alinea bij dit art. te voegen van den volgenden ...houd: „Aan Nederlanders, welke de bovenbedoelde ...ning verkregen hebben, kan niet, dan in de gevallen op de wijze, bij art. 48 vermeld, het verblijf in Ned... worden ontzegd.”

Na eene repliek van den Minister van Kolonien, ... het amend. van den heer van Nispen aangenomen m... tegen 6 stemmen. — Tegen de heeren Wintgens, D... Bosscha, Hoekwater van Franck en Stolte.

Art. 108 wordt daarna aldus gewijzigd zonder st... aangenomen, alsmede de artt. 109, 110 en 111.

In art. 112 heeft de Minister eene kleine wijziging ... redactie gebragt, en wordt aangenomen.

Art. 113 luidt aldus: „Het toezigt der Regering ... drukpers wordt bij algemeene verordening geregeld ... overeenstemming met het beginsel, dat het door de ... pers openbaren van gedachten of gevoelens en het t... van buiten Ned. Indie gedrukte stukken, geene and... lemmering mogen ondervinden dan in het belang v... Staat gevorderd wordt.”

De heer THORBECKE beschouwt op dit oogenblik ... **heid van drukpers niet in het belang van hen, die ... gedachten wenschen te openbaren of van hen die zich ... onderrigten. Hij wil ze enkel beschouwen in betrekking ...** het belang, dat eene *goede* Regering bij die vrijheid ... eene Regering, die iets anders wil kennen dan ... waarheid, en dan mag de Regering dat magtig ... niet ter zijde stellen. De vrijheid van drukkpers is ... in het belang der Regering vooral daar waar andere ...borgen ontbreken of soms misschien moeten ontbreken ... hebben lang en met zorg over dit reglement bera...

Hij vraagt: welke waarborgen zijn voor eene goede ...ring in dit reglement opgenomen. 1°. zijn hier reg... eene goede organisatie van het binnenlandsch bestuur ... dat is overgelaten aan één persoon, den Gouv.-Gen., ... voorbijgaand gezag. 2°. de bescherming der inland... volking? Ja, ze is *geschreven* in de wet, maar we... geene waarborgen, dat ze goed zal werken. Integen... familie-erfelijkheid der regenten pleit er zelfs tegen. ... is alleen te regtvaardigen in het hoofd van den Sta... lijkheid van ambtenaren vermindert de waarborgen ...nenlandsche bevolking, zoo die in dit onderwerp ... het cultuurstelsel. Zijn er waarborgen tegen misb... overdrijving? Is er eenige verzekering, dat het cultu... in zijne ware rigting zal bewaakt en bewaard word... ten laatste vraagt Spr.: of de waarborg der mi... verantwoordelijkheid (soms andere waarborgen onn...kende) hier aanwezig is? Neen, zegt hij, in plaats ... de *wet*, zijn we telkens verwezen naar de algeme... ordeningen.

Spr. meent, na deze algemeene beschouwingen, ... het doel met dit artikel toch niet zal kunnen b... dat de bepaling zal ontdoken worden, en dat er d... delijke werking van te vreezen is. Het art. 11... hem ook toe een teruggang te zijn, zelfs van het ... en van het gebruik dat tot dusver in Indie va... staande bepalingen is gemaakt.

Men zal Spr. waarschijnlijk tegenwerpen het be... Indische maatschappij bij de handhaving van orde ... daartegen heeft hij een antwoord: In 1826 is ... van Malcolm uitgekomen over Britsch-Indie; daar... een betoog voor, zeer uitgewerkt tegen de mogelijk... ring van de vrijheid van drukpers in Britsch Ind... argumenten waren daarin verzameld. 7 of 8 ... later is de vrijheid van drukpers daar ingevoerd en ...gelsche bezittingen zijn zeker niet in materiële, k... welvaart verzwakt. Integendeel, zij zijn zeer in bl... uit gegaan. Hij stelt nu als amend. een nieuw art. ... alleen bepalende: „Tegen misdrijven door mi... de drukpers of invoering van gedrukte stukken ... wordt bij algemeene verordening voorzien.”

De MINISTER VAN KOLONIEN heeft niet zonder ...ding den heer Thorbecke een beginsel hooren ver... zoo strijdig met het beginsel van dit Reglement ... verrast. Hij meende op de ondersteuning van di... te mogen rekenen, omdat hij in eene andere ... is toegetreden tot het beginsel, gelijk in dit Reg... opgenomen. Dit beginsel heeft een punt van ernstige ...weging uitgemaakt bij de deliberatien der Regering ... over de beginselen van dit ontwerp. Hij moet dus b... dat hij geen reden, althans geen naam weet te ge... de bestrijding van heden. Z. Exc. geeft toe, dat ... andere overtuiging kan komen, maar de gronden ... aangevoerd, waren er toch ook in 1851 en waarom ... heer Th. hem dan niet in 1851 op die gronden ...zaam gemaakt, die hij *nu* tegen het begin... Overigens bestrijdt de Minister de meening van ... vrijheid van drukpers in Indie wenschelijk achte...

De heer v. GOLTSTEIN zegt, dat het eene moeijelijke taak is om in deze vergadering iets tegen de vrijheid van drukpers in het midden te brengen, die in ons land zoo inheemsch is, zoodat alles, wat er tegen gezegd wordt, eene wanklank wordt geacht. Desniettemin is hij verpligt voor te slaan wat z. i. door het algemeen belang wordt gevorderd. Hij heeft zich dus de vraag voorgesteld: of die vrijheid van drukpers, hier te lande zoo hoog geschat, in Indië kan worden ingevoerd? Spr. komt, na eene ontwikkeling zijner gronden, tot eene ontkennende beantwoording der vraag.

De heer VAN BOSSE zegt, naar aanleiding van hetgeen de Min. van Kolonien gezegd heeft, aangezien hij ook zitting had in het vorig Ministerie, en nu vòòr het amend. van den heer Thorbecke stemmen zal, dat hij steeds van oordeel was, dat in Indie niet het onbeperkte beginsel van vrijheid van drukpers kon worden ingevoerd, zoo als in onze Grondwet voor Nederland, bepaald is. Hij is dus in der tijd niet geweest tegen het gedeeltelijk aannemen van het preventief stelsel. Maar nu moet hij wijzen op het verschil van omstandigheden en uitdrukkingen, waarvan men zich in 1851 bediende en *nu*. In het ontwerp, zoo als het in 1851 in den Ministerraad is overwogen, stond alleen: belemmering der drukpers, alleen voor zoo ver strijdig is met de *openbare orde*, en nu komt de rekbare uitdrukking voor: *belang van den Staat*. Nog iets: in 1851 verbood het artikel niet het invoeren van gedrukte stukken uit *Nederland*. En dat is ook onmogelijk, en als men dit beproefde, dan zou eenmaal waar worden wat de heer Donker Curtius vroeger zeide: »De drukpers is de Koningin der aarde, die haar verbreekt, zal door haar verbroken worden.« Volgens het tegenwoordig artikel kan de Regering alles weren; elke uitdrukking kan aanleiding geven, om te zeggen, dat het belang van den Staat de publicatie er van niet toelaat. Hij zou zich met het artikel kunnen vereenigen, als het zich alleen tot Indie bepaalde. Hij is dus meer vóór het amend. van den heer Thorbecke, dan vóór het artikel, zoo als het nu luidt.

De heer MACKAY zal het preventief toezigt in Indie toegeven, maar wij mogen niet verder gaan. — Het licht van *elders* mogen wij niet belemmeren; hij wil dus vrijen invoer voor de stukken uit Nederland, *zonder* preventie; maar hij zal ook voorstellen repressie, ook op stukken uit Nederland als de inhoud strafbaar is. Hij stelt dus voor de weglating der woorden: »en het toelaten van buiten Ned.-Indië gedrukte stukken«, en eene nieuwe alinea, aldus luidende: »De straffen tegen misdrijven door invoering van buiten Ned.-Indie gedrukte stukken, gepleegd, worden bij algemeene verordening bepaald.«

De heer v. ECK zegt, dat dit artikel een uitvloeisel is van den geest, die geheel dit ontwerp beheerscht; een geest van wantrouwen omtrent alles wat met Indie in betrekking komt. Wantrouwen drijft tot het aanleggen van banden, zoo ook in dit artikel. De Staat kan alles verbieden, er wordt censuur, zelfs meer dan censuur ingevoerd. Hij wijst op het adres der boekhandelsvereeniging, dat het artikel meer is dan censuur. Nu is de vraag: kan de drukpers in Indie niet evenzeer vrij zijn, wanneer het toch waar is, dat de voordeelen der vrijheid van drukpers tegen de nadeelen opwegen. Men heeft niet aangetoond, dat de openbare rust in Britsch-Indie *na* de invoering der vrijheid van drukpers meer in gevaar zou zijn geweest dan vroeger.

De heer ROCHUSSEN vat het punt op omtrent de werking der drukpersvrijheid in Britsch-Indie. Hij heeft voor zich vele Britsch-Indische dagbladen in verschillende talen, die zeer hevige artikelen bevatten. Nu is het waar, dat die stukken niet geleid hebben tot bepaalde rustverstoring meer dan vroeger, maar toch is op vele punten het militair gezag versterkt moeten worden om de inwendige orde en rust te bewaren. Als in het amendement van den heer Thorbecke ook ligt om aan de inlandsche bevolking drukpers-vrijheid te geven, dan behoudt hij zich voor daarover straks nader te spreken.

De heer THORBECKE vraagt wat hij zal antwoorden op hetgeen de minister nopens hem gezegd heeft (hetgeen hij een persoonlijk feit zou kunnen noemen). Hij zal niet veel zeggen. De minister heeft zich beroepen op Sprs. vroegere toestemming als ambtgenoot, maar dit sloot niet in de toestemming ten aanzien van alle punten. Dergelijke toestemming wordt ook bij meerderheid van stemmen verleend. Hij herinnert zich zeer goed, dat hij te midden der beslommeringen van het Dep. van Binnenl. Zaken, zeer genegen was het oordeel van hen, die met Indische oogen zagen, te volgen. De gelegenheid ontbrak hem om op alle punten, een ander Departement betreffende, een individueel onderzoek in te stellen. Hij herinnert zich wel, dat toen de vraag behandeld werd: zal de drukpers vrij zijn? en als men hem dan gezegd heeft dat dit niet kan, dan is het zeer mogelijk, dat hij zich daartegen niet verder verklaard heeft. Maar volgt daaruit dan, dat men zich niet verzet tegen eene redactie, die als 't uitvloeisel van het beginsel, eenige jaren later wordt voorgedragen?

Buitendien, indien hij later ware ingelicht, hij zou niet aarzelen van eene vroegere meening terug te komen. Overigens pleit het bijbrengen van persoonlijke redenen, zooals door den Minister geschied is, ook niet voor de goede redenen, die men voor de zaak heeft. Het kan ook zijn dat de Minister destijds wat te veel gerekend heeft op zijne ambtgenooten, en deze wat te veel op hem. Eindelijk wederlegt Spr. de redevoeringen van de heeren v. Goltstein en Rochussen.

De heer BAUD betwist, dat vrijheid van drukpers zou zijn in het belang der Regering. Spr. meent, dat de drukpers niet noodig heeft om de Regering te waarschuwen en in te lichten, en op gezag van een schrijver, gelooft Spr. dat geen staat van zaken, hoe volkomen ook ingerigt, voor den knagenden tand der drukpers bestand is. In Engeland zou, naar Spr. verklaring, men zich mede tegen de vrijheid van drukpers hebben verklaard (!!) In N.-Amerika zou niet minder de wensch bestaan tot het aan banden leggen der drukpers. Nu gelooft Spr. dat de drukpers, waarover op die wijs wordt geoordeeld, in Indie zeer groot nadeel berokkenen zou. Hij gaat de drukpers in Engelsch Indie na en tracht daaruit te staven, dat vrijheid van drukpers in Ned. Indie de grondzuilen van ons gezag zou doen schokken. Hij zal stemmen tegen het amendement van den heer THORBECKE. Dat van den heer MACKAY acht hij minder bedenkelijk; maar liever zag hij het regerings-artikel aangenomen; want hij vreest daarvan geenerlei misbruik.

De heer v. GOLTSTEIN verdedigt nog nader de door hem vroeger geuite meening.

De heer MACKAY stelt, ten gevolge van de gevoerde discussien, alsnu een nieuw amend. voor, waarbij de 2de alin. wordt voorgesteld, om aldus gelezen te worden.

«In Nederland gedrukte stukken worden onbelemmerd toegelaten, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens regels, bij algemeene verordening te stellen.»

De heer VAN HOËVELL zegt, dat de heer Baud eigenlijk eene rede houdt tegen de vrijheid van drukpers in het algemeen; en dat de afkeer van dien heer tegen de drukpers in Europa verklaart, waarom hij is tegen eene vrijheid in Indie. Spr. staat, wat zijn oordeel betreft over de vrijheid van drukpers in het algemeen, aan de zijde van den Min. van Justitie; en wat de quaestie aangaat in het particulier, voor Indie, hij acht eene matige vrijheid noodzakelijk en mogelijk. De Minister heeft erkend, dat er willekeur *bestond;* Spreker betwijfelt of het voorgedragen wets-artikel die willekeur zal doen ophouden. De heer Baud hecht zeer weinig aan 't nut, dat de drukpers in Indie zou kunnen stichten; spr. toont door voorbeelden aan, hoe groot nut reeds nu die pers heeft bewerkt en hoe vele rampen zouden zijn afgewend, bijaldien vroeger de vrijheid van drukpers hadde bestaan. Hij wijst op de duizende slagtoffers, die de ramp van Demak bijv. heeft getroffen, alleen ten gevolge, dat ieder, ofschoon men alles wist, zwijgen moest en niets mogt openbaren. De drukpers zal, naar spr. meening, ons gezag in Indie, in stede van te ondermijnen, versterken.

Spr. acht ten slotte de bepalingen, betrekkelijk de drukpers hier, als eene indirecte beperking van het grondwettig regt tot vrijheid van drukpers, hier te lande.

De MIN. v. KOL. refuteert op nieuw al de sprekers en verdedigt het artikel door de Regering voorgesteld. Betrekkelijk den heer Thorbecke merkt de Min. op, dat deze onjuiste en uit de lucht gegrepen mededeelingen doet, wanneer hij verklaart, dat hij, Minister, zich meermalen op de goedkeuring zijner ambtgenooten zou hebben beroepen.

De heer THORBECKE bewijst uit de eigen redevoering des Ministers, dat deze wel degelijk zich vroeger beroepen had op de eenstemmigheid met zijne ambtgenooten. Voorts treedt de Spr. op nieuw in eene ontwikkeling van het gebeurde met dit ontwerp tijdens zijn Ministerschap, en refuteert eindelijk nogmaals de heeren van Goltstein en Baud.

De heer VAN BOSSE verklaart, na eene refutatie van de rede des heeren van Goltstein, dat de Min. de zaak niet juist voorstelt, betrekkelijk hetgeen in den Ministerraad in 1851 zou zijn voorgevallen; want hij houdt vol, dat in het toen behandelde ontwerp niet stonden de woorden die er nu in staan, en dat hij Spr. het is geweest, die daarop had aangedrongen.

De heer SLOET vraagt het woord, maar zegt, dat, aangezien hij lang te spreken zal hebben, hij verlangen zou dat de vergadering nu het reeds 4 uur namiddag is, zich verdaagde tot morgen ochtend ten 11 ure. Tegen dit voorstel ontstaat verzet, tengevolge waarvan gestemd wordt, waarvan de uitslag is, dat het voorstel met 38 tegen 19 stemmen wordt *aangenomen.*

's Gravenhage, 3 Augustus.

Z. M. heeft benoemd tot regter-plaatsvervanger in de arrondiss.-regtbank te Zwolle, mr. J. Kalff, advocaat aldaar en lid van de Provinciale Staten van Overijssel; tot substituut-griffiers bij de arrondiss.-regtbank te Roermond, mr. E. de Bas, thans griffier bij het kantongeregt te Horst; te Nijmegen, mr. M. A. van Roggen, advocaat en plaatsvervangend kantonregter aldaar; tot procureur bij de arrondiss.-regtbank te Roermond, C. E. P. J. Strens, advocaat aldaar.

Z. M. heeft aan E. Meijer, notaris binnen het arrondissem. Leeuwarden, vergund zijne standplaats van het eiland Ameland, over te brengen naar Holwerd.

Z. M. heeft benoemd tot surnumerairs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, de heeren: C. G. van Wijk Werneke, te Rotterdam; jhr. A. von Bülow, te Kampen; J. P. Janssens, te Amby; W. C. G. Abbema, te 's Hertogenbosch; P. A. Brouns, te Nijmegen; J. C. Kremer, te Heeze; H. J. H. Berntz Naus, te Roermond; G. C. G. van Ketel, te Schiedam; en J. A. Meulemans, te Schiedam.

Z. M. heeft goedgekeurd dat door de Gedeputeerde Staten van Noordholland en Friesland magtiging verleend worde aan de gemeentebesturen van Amsterdam en Leeuwarden om in overleg te treden over eene wijziging van het reglement op het beurtveer tusschen die Gemeenten.

De heer Fromberg, agricultuur-chemist der Indische Regering, reeds gunstig in het Moederland en de Kolonien bekend, heeft een arbeid ondernomen, die veler onverdeelde belangstelling en algemeene ondersteuning verdient.

Bij de tegenwoordige, ernstige mededinging der beetwortel-suiker-fabrikage is het zeer wenschelijk, dat de meeste aandacht op de cultuur en de verwerking van het suikerriet gevestigd worde, opdat de koloniale suiker, waarvan de opbrengst de tweede plaats bekleedt in de rij der producten, die de schatkist stijven en de welvaart van zoovele Nederlanders bevordert, steeds met goeden uitslag die mededinging kunne volhouden. Tot bereiking van dat doel, — een doel, onmiskenbaar van algemeen belang, — heeft de heer Fromberg het schrijven ondernomen van een werk, waarin de suiker-cultuur zal behandeld worden naar den stand der daarop inwerkende natuurkundige wetenschappen, vooral der chemie, physiologie, geologie en ook der climato-logie. Eene beschrijving en beoordeeling der gronden en plaatselijke gesteldheden, die de schrijver op zijne veelvuldige reizen ten dienste der Cultures heeft leeren kennen, benevens de vermelding der rationeele verbeteringswijzen en van enkele, reeds door hem genomene proeven over den invloed van klimaat, grond en bemesting, zullen mede hare plaats vinden. Voorts zal de fabriekaadje, — alleen op zich zelve, hare verschillende methodes en uitkomsten, — maar ook de inrigting der fabrieken en toestellen, in het algemeen besproken en beoordeeld, en door afbeeldingen toegelicht worden, waartoe de hulp van een ervaren fabriekant aan den schrijver is toegezegd. Een historisch en tabellarisch overzigt der suiker-ondernemingen op Java, zoo ver de heer Fromberg daartoe in staat gesteld is, door mededeelingen uit het archief der directie over de cultures, zal de waarde der door hem te leveren arbeid aanmerkelijk verhoogen.

De *verbetering* in de cultuur en de fabrikage van de koloniale rietsuiker is derhalve het hoofddoel van het werk, en wij kunnen niet anders dan daarvoor de ruime ondersteuning inroepen van allen, die in dezen belangrijken tak van industrie en handel belang stellen.

De uitgave van dit werk is door den heer H. Nijgh, te Rotterdam, ondernomen; het zal bij afleveringen het licht zien. De prijs is zeer matig gesteld en de uitvoering zal voorzeker niets te wenschen overlaten; want de heer Nijgh stelt er altijd eene eer in, om de vruchten zijner pers met de beste buitenlandsche producten te doen wedijveren.

---

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik worden heden van Soestdijk in de residentie terug verwacht.

---

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het Hôtel de l'Europe afgestapt, Z. Exc. de Kardinaal en Aartsbisschop van Tours, de abt Mariot en de abt Ménard; aan het Hôtel de Bellevue, de Heer F. von Seebach, Generaal in Saksische dienst; — aan het Hôtel de Oude Doelen, de baron de Beualieu Marionnaij, grootmeester van H. K. H. de Groothertogin van Saxen-Weimar-Eisenach. — en aan het Hôtel Paulez, de prins de Podenar en de prinses de Podenar, geboren Yermoloff, komende van Parijs, en de graaf van Rechteren van Almelo.

---

* Het heeft den Koning behaagd, bij besluit van 3 Julij, n°. 56, het Departement van Oorlog te magtigen, om *al* de miliciens der ligting van 1851, bij het wapen der infanterie ingedeeld, mitsgaders zoodanige manschappen der ligting van 1852, tot datzelfde wapen behoorende, die niet langer dan vier maanden in werkelijke dienst zijn geweest, tegen den 18 Augustus dezes jaars van onbepaald verlof in actieve dienst bij hunne korpsen op te roepen, ten einde aan de najaars-oefeningen deel te nemen; zijnde bij dat besluit tevens bepaald: 1°. dat de opkomst der verlofgangers, zoowel van de afzonderlijk reizenden als van degenen, die in detachementen worden vereenigd, zoodanig zal worden geregeld, dat zij *allen op bovengemelden datum*, en wel vóór *vier uren* des namiddags, bij hunne korpsen aankomen; en 2°. dat de onder de wapenen gekomen manschappen, op den 18 September daaraanvolgende, weder met onbepaald verlof naar hunne haardsteden zullen worden teruggezonden, met uitzondering dergenen, die tot onderdeelen van korpsen behooren, welke aan een oefeningskamp mogten deelnemen, en die eerst eenige dagen later, nadat zij in de garnizoens-plaatsen zijn teruggekeerd, in het genot van verlof zullen worden gesteld.

---

* In het hoofdkiesdistrict Eindhoven zal ten gevolge van het overlijden van den heer F. van der Heijde, op Dingsdag den 22sten Augustus aanstaande de verkiezing van een lid voor de Tweede Kamer der Staten Generaal plaats hebben.

Blijkens berigt van Z. M. consul-generaal te Genua, heeft het departement van marine te Turyn den 6den Julij jl. in het officiële Piemontesche dagblad eene kennisgeving gedaan, waarvan de vertaling aldus luidt:

»De zeeroovers van het zoogenaamde Riff, wier stoutmoedigheid en wreedheid door het vertrouwen op hunne moeijelijk te genaken ligging steeds toenemen, schijnen kortelings op de hoogte van kaap Tres Forcas, ten westen van Melilla, de Engelsche koopvaardijbrik *Cuthbert Young* veroverd te hebben.

»De koopvaarders, bewust hoe onveilig deze kust steeds voor de zeevarenden is geweest, zullen zich ongetwijfeld deze mededeeling ten nutte maken om die gevaarlijke streken zooveel mogelijk te vermijden.

Bij besluit van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken van 30 Junij 1854, n°. 122, 5de afd., is weder de som voor schoolonderwijzers-gezelschappen over het loopende jaar 1854 toegestaan. Het getal onderwijzers-gezelschappen in ons land bedraagt 238. In het 5e district van N. Brabant, het 1e en 2e district van N. Holland en het 2e en 5e district van Utrecht, hebben geen onderwijzers-gezelschappen, bij het gouvernement bekend, plaats, en ontvangen dus geene toelagen. De som, welke daarvoor afgezonderd

wordt, vindt men niet in het besluit vermeld. In 1834 toen het getal onderwijzers-gezelschappen 178 bedroeg, werd er *f* 3165 voor betaald, hetwelk nog geen *f* 20 voor ieder gezelschap bedroeg. Naar ons bescheiden oordeel mogt er wel eenige meerdere evenredigheid bij in acht genomen worden, vooral naar het getal leden van ieder gezelschap en naar het aantal vergaderingen, welke die gezelschappen houden. Er zijn gezelschappen, welke 4 maal in het jaar vergaderen, weder anderen, en wel de meesten 8, 9 of 10 maal in het jaar, en ook vele gezelschappen vergaderen geregeld iedere maand. Tot dusver heeft het gouvernement deze gezelschappen zeer krachtig ondersteund. Bij het ontstaan dezer gezelschappen werden zij door de eerste schoolopzieners getrouw bijgewoond, ja er waren schoolopzieners, welke al de verschillende gezelschappen op verschillende plaatsen bijwoonden. Bij vele later benoemde schoolopzieners is dit min of meer in onbruik gekomen, en de gezelschappen zijn daardoor in sommige districten eenigzins ontaard in vriendschappelijke zamenkomsten, die echter toch hun nut hebben, hoezeer zij nuttiger zouden kunnen zijn. Vele der gezelschappen maken afdeelingen van het onderwijzersgenootschap uit, en hoezeer zulks door de hoofd-vereeniging ook in de hand wordt gewerkt vindt zulks bij de meeste schoolopzieners geen bijval.

(*Handelsblad.*)

Men verneemt, dat ook te Amsterdam de inschrijving meer en meer toenemende is, voor het aldaar in 1856 op te rigten monument. Door Z. M. den Koning zou voor eene som van *f* 1000 zijn ingeschreven. Volgens ingekomen opgaven moet het platteland en het leger vooral in verhouding aanzienlijk hebben bijgedragen.

Uit eene goede bron verneemt men, dat de Pruissische consul-generaal de heer Levenhagen te Rotterdam, met eene bijzondere zending van zijne regering naar Rio de Janeiro zal vertrekken, en op zijn post zal terug keeren, zoodra hij het doel zijner zending zal bereikt hebben.

(*N. R. C.*)

Te Capelle a/d IJssel, is den 3 Augustus van de werf van de heeren P. Bakhuizen en Zn. aldaar, te water gelaten het campagne barkschip *Alcor*, groot circa 360 Java lasten voor rekening der reederij en directie van de heeren Arbon en Co. te Rotterdam, bestemd voor de groote vaart, en gevoerd zullende worden door den kapt. F. J. van Oppen.

Gedurende de maand Julij jl. heeft de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij vervoerd 119.110 personen, en heeft zij opgebragt eene som van *f* 129,927.38½, uitmakende sedert 1 Jan. jl. een totaal van *f* 674,663.34.

Volgens een staat van opgave van den Rhijn-Spoorweg hebben de opbrengsten gedurende de maand Julij 1854 bedragen van 60,183 personen en goederen *f* 95,570.02½.

Te Hoogeveen, is den 1 Augustus tot lid van den gemeenteraad gekozen de heer H. C. Scheltens, koopman aldaar.

(§) **Beemster**, 2 Augustus. Onze kermis wordt druk bezocht. Het schoone weder en de welstand onzer boeren lokt vele bezoekers op dezelve uit. Onafzienbaar zijn soms de rijen voertuigen van allerlei soort, die men langs den weg ontmoet, en alles naar onze kermis trekkende. Ja, het was soms zoo vol in de herbergen, dat de later aankomenden geene plaats voor zich en voor hun paard vinden konden. Men heeft echter bij al die vastheid, bij al die drukte geene ongeregeldheid opgemerkt, zoodat de orde geen oogenblik is gestoord geworden. De handel was er zeer druk, er is zeer veel gedaan, en er zijn ook redelijke hooge prijzen voor het aangevoerde vee besteed.

Groningen, 2 Augustus Men verneemt, dat dezer dagen door den Minister van Binnenlandsche Zaken, op het onlangs daartoe gedaan verzoek, is te kennen gegeven, dat hij zwarigheid maakt, te treden in het plan, dezerzijds voorgesteld ter zake der Lauwerzee-quaestie, nadat Friesland zich daaraan had onttrokken. Z. Exc. moet echter zeer genegen zijn, om, zooveel mogelijk, de bezwaren op te heffen, wanneer eene of andere particuliere vereeniging deze belangrijke zaak zou aanvatten. Moge nu de provincie zien, wat zij in dezen kan doen en tot stand brengen.

Theatre Français.

Hetgeen wij voorzien hadden is gebeurd. De eerste voorstelling, Donderdag avond in den Franschen Schouwburg door André Hoffmann gegeven, heeft eene menigte toeschouwers gelokt. Hier en daar was nog wel eene plaats onbezet, en meer dan eene loge was ledig, maar, wij weten het, dit is hier altijd het geval bij eene eerste voorstelling. Het publiek moet eerst van mond tot oor vernomen hebben of het der moeite waard is een artiste te gaan zien; — al is het ook eene Rachel, toch is de eerste opkomst niet groot. Wanneer men nu zal vernomen hebben, dat niemand, die gaarne kennis maakt met groote talenten, volstrekt toch niet moet verzuimen de voorstellingen van M. Hoffmann bij te wonen, dan zal de zaal weldra te klein zijn om de toeschouwers te bevatten. De groote komiek heeft toch Donderdag avond niemand onvoldaan gelaten. Hetzij hij in *Jobin et Nannette* ons, trek voor trek, den Normandischen boer voorstelde; hetzij hij door eene getrouwe nabootsing van de houding, de manieren, de spreekwijze van den franschen *troupier*, de lachspieren in beweging bragt en het publiek met een vloed van . . . . . calembours overlaadde, hetzij hij zich, tot het onbegrijpelijke toe, vermenigvuldigde door ons achtereen een orginelen jongen engelschman, zijn niet minder potsierlijken vader en diens excentrieke wederhelft voor te stellen, altijd werd Mijnheer Hoffmann met daverende toejuiching begroet. Wij wenschen den directeur M. Renault geluk met een inval, waaraan hij eene goede ontvangst en het publiek vele vermakelijke avonden zal te danken hebben.

Z. M. heeft 1o. aan den hoofdingenieur van den waterstaat van de 1ste kl. J. A. van Essen, van 1 Augustus jl. verleend eervol ontslag uit 's Rijks dienst; 2o. met ingang van 1 October e. k. benoemd: tot hoofdingenieurs van den waterstaat der 1ste kl. de hoofdingeneurs van de 2de kl. C. J. Bolten, D. J. Storm Buijsing en J. G. van Gendt; de tweede genoemde thans met verlof buiten werkelijke dienst bij 's Rijks waterstaat, zonder bezwaar van 's Rijks schatkist; tot hoofdingenieurs van den waterstaat der 2de kl. de ingenieurs van de 1ste kl. jhr. E. C. B. van Rappard en C. Brunings; tot ingen. van den waterstaat van de 1ste kl. die van de 2de kl. J. de Kruijff, L. van de Kasteele, J. G. W. Fijnje en J. Strootman; de ingenieurs L. van de Kasteele en J. G. W. Fijnje, thans met verlof buiten werkelijke dienst bij 's Rijks waters., zonder bezwaar van 's Rijks schatkist; tot ingen. van den waterstaat van de 2de kl. de adspirant-ingenieurs, L. J. du Celliée Muller en G. van Diesen; tot adspiranten-ingenieurs de surnumerairen bij den waterstaat, H. A. J. W. van Beusekom en A. J. Brevet.

Per Telegraaf.

Berlijn, Vrijdag 4 Augustus. De Koning heeft, bij het doen eener wandeling, eene ligte wonde aan den voet bekomen. Z. M. heeft daardoor de reis (de telegraaf meldt naar Putbus?) uitgesteld.

Dantzig, Vrijdag 4 Augustus. De stoomboot *Nicolaï* brengt het berigt, dat de eerste divisie Fransche troepen en de generaal Baraguay d'Hilliers te Ledsund zijn aangekomen.

Stettin. Donderdag 3 Augustus. Per stoomboot *Nageer* is, uit Stokholm van 31 Julij des avonds, de tijding ontvangen, dat van wege den Koning hoogst gewigtige voorstellen aan den Raad van State worden verwacht.

De generaal Buraguay-d'Hilliers, was den 29sten aan boord van de *Reine Hortense*, aangekomen. Hij was met groote onderscheiding door den Koning ontvangen. De *Reine Hortense* was voorts den 31 Julij weder vertrokken, koers zettende naar de golf van Finland.

De Fransche landingstroepen zijn op de Alands(Oelands)-eilanden aangekomen.

[*Deze depêche is gister avond te laat ontvangen, om in ons vorig No. opgenomen te worden.* Red.]

Bucharest, Zondag 30 Julij. De Russen zijn reeds tot Silaoa en Dereschti teruggetrokken en worden steeds door de Turken gevolgd.

Omer-Pacha werd te Bucharest verwacht.

Bayonne, Woensdag 2 Augustus. De Koningin Isabella heeft tot den generaal San Miguel een brief gerigt, waarin H. M. hem dank zegt voor de diensten, aan Haar en het Vaderland bewezen.

Stokholm, Maandag 31 Julij. In de heden avond te houden zitting van den Rijksraad verwacht men zeer gewigtige voorstellen van den koning.

Malta, Zaturdag 29 Julij. De schepen die de troepen aan boord hebben, welke de bey van Tunis naar Konstantinopel zend om der Porte bijstand te bieden, zijn alhier aangekomen.

Athene, Vrijdag 28 Julij. De geruchten betreffende de weigering van den heer Mavro-Cordato, om de betrekking van minister-president te aanvaarden, blijken van allen grond ontbloot te zijn geweest. Morgen zal hij als zoodanig den eed in 's Konings handen afleggen.

Londen, Vrijdag 4 Augustus ($1\frac{1}{2}$ ure). Consols op t. $92\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $67\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 69; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Spanje binnenl. 3 pct. $38\frac{3}{8}$, $38\frac{1}{2}$; dito 1 pct. $18\frac{3}{4}$, 19; dito Certific. $4\frac{1}{2}$, 5; dito Passive 4, $4\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $82\frac{1}{2}$, 83; dito 5 pct. 98; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 61; dito 4 pct. 92.

Weinig handel.

— De markt in tarwe was vast en twee sh. ho[...] toevoer matig.

Weenen, Donderdag 3 Augustus. N. Metall. $83\frac{5}{8}$; lett. B. 96; Lomb. $96\frac{1}{2}$; Bankactien 1256; Wissel [...] den 1213; dito op Parijs $146\frac{3}{4}$; Loten v. fl. 250 125; [...] ver $24\frac{1}{2}$; N. Leen. $88\frac{1}{8}$

Er zijn aanzienlijke kooporders voor Metallicken geeffectueerd.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 4 Augustus 1854.

Nederland. Pct.			**Rusland.** Pct.		
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$59\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$			
Dito Certificat.	3	$71\frac{9}{16}$ $\frac{5}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	100 [...]
Dito dito	4	$89\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$	Dito 1828/1829	5	$99\frac{7}{8}$
O. I. Leening.	4	89	Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	$78\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	$77\frac{1}{2}$
Certificaten	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$	$48\frac{3}{4}$	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$18\frac{7}{8}$ $\frac{15}{16}$	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3	$38\frac{3}{4}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. °/m.	3	$34\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$			
Bew. Sp. Com.		$4\frac{5}{8}$ $\frac{3}{4}$	Metalliek	5	$63\frac{7}{8}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	74 $\frac{3}{8}$
Portugal.			Dito letter B	5	74 $\frac{5}{8}$
Londen nieuwe.	5	$36\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$32\frac{1}{4}$
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$32\frac{1}{4}$

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $96\frac{3}{4}$; Philad., [...] act. $3\frac{1}{4}$; Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{15}{16}$, 24; dito [...] $23\frac{15}{16}$, 24; Peru $4\frac{1}{2}$ $64\frac{7}{8}$.

Bij zeer geanimeerden omzet was de markt algemeen zeer [...]stig gestemd, op zoo men zegt zeer gunstige politieke ber[...] omtrent de Oostersche zaken. Van de genoteerde fondsen w[...] Oostenrijksche, en vooral zilveren 5pct. Met. 1854 het ho[...] te plaatsen.

FRANKFORT, Donderdag 3 Aug. Metal. 5 pct. [...] Spanje binnenl. 3 pct. $33\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{9}{16}$.

PARIJS, Donderdag 3 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 98 [...] dito 3 pct. 70.95; Sp. binn. 3 pct. $33\frac{3}{4}$; dito 1 pct. [...]

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.